

«ГАЛОЎНЫ ПРЫНЦЫП РАБОТЫ НАШАЙ ДЗЯРЖАВЫ — ГЭТА СПАКОЙНАЕ ЎДАСКАНАЛЕННЕ ТАГО, ШТО НАПРАЦАВАЛА ЧАЛАВЕЦТВА»

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

«Тут і цяпер мы павінны вызначыць механізм працы сярэдняй школы і ВНУ на перспектыву і вырашыць галоўную задачу — забяспечыць нашу моладзь ўмовамі для прафесійнага стаўлення і развіцця ў сваёй краіне, — канкрэтызаваў Аляксандр Лукашэнка. — Падкрэслю: найбольш таленавітыя і перспектывныя абітурыенты павінны быць запатрабаваны ў нас, на Радзіме. Гэта маё жалезнае правіла».

У гэтай сувязі Прэзідэнт нагадаў сваё нядаўнае наведванне Нацыянальнага дзіцячага тэхнапарка, дзе яшчэ раз пераканаўся ў тым, што разумных дзяцей, якія любяць Беларусь, у нас сапраўды шмат. Кіраўнік дзяржавы паставіў задачу падтрымаць іх, паказаць ім перспектыву самарэалізацыі і кар’ернага росту. «Калі казаць па-простаму, накіраваць на шлях сапраўдны, — патлумачыў кіраўнік дзяржавы. — Усе хібы ў гэтым плане ад нас: мы вінаваты, не дзеці. Таму давайце пачынаць з сябе, але ніякіх кардынальных рашэнняў пасля нашай сённяшняй сустрэчы быць не павінна! Усе сацыялагічныя апытанні паказваюць, што настаўнікі, выкладчыкі і вучні стаміліся ад таго, што мы пастаянна рэвалюцыйным чынам спрабем удасканалваць сістэму адукацыі. Пара заканчваць з гэтым».

«ТРЭБА ЎДАСКАНАЛЬВАЦЬ ТОЕ, ШТО ЁСЦЬ»

Па ўказаных пытаннях з дакладам выступіў міністр адукацыі. Андрэй Іванец расказаў: нягледзячы на тое, што да пачатку новага навучальнага года многія заўвагі былі ліквідаваны, а рэкамендацыі выкананы, засталіся работы, якія выконваюцца ў цяперашні час. Яны датычацца ажыццяўлення бяспечных маршрутаў дзяцей ад дома да школы і наадварот, навядзення парадку на прышкольных тэрыторыях. Кажучы аб забеспячэнні падвозу навучэнцаў, на якім засяродзіў увагу Прэзідэнт, міністр паведаміў, што школьны аўтапарк будзе абнаўляцца. Аднак, па яго словах, ёсць і праблемныя моманты ў гэтым пытанні — не хапае кіроўцаў. Нямала вакантных ставак і сярод медыцынскага персоналу школ. «Міністэрствам аховы здароўя прыняты ўсе неабходныя меры для камплектавання дадзеных ставак за кошт сумяшчальніцтва і супрацоўнікаў паліклінік і фапаў», — удакладніў, як вырашаецца праблема, кіраўнік ведамства.

Кажучы аб тым, што яшчэ патрабуецца выканаць для навядзення парадку ў школах, міністр адзначыў, што

вызначаны пералік з 270 школ, якія патрабуюць капітальнага рамонтнага ўдасканалення, — рэзюмаваў Андрэй Іванец. — Нам трэба ўдасканалваць тое, што сёння ёсць. Куды рухацца, мы таксама бачым і разумеем».

Асаблівай увагі, на думку Андрэя Іванеца, патрабуе пытанне падпісання сертыфікатаў гатоўнасці школ. «Мяркую, што гэты дакумент павінен быць распрацаваны і зацверджаны на ўзроўні ўрада, — паведаміў ён. — Гэтую работу ўжо праводзім. У чацвёртым квартале будзе прынята пастанова ўрада, дзе прапішам дакладныя крытэрыі гатоўнасці да пачатку навучальнага года, а таксама склады камісій, якія будуць прымаць. Кантралявальныя органы павінны разам з намі, школамі, органамі кіравання адукацыі, правяраць гатоўнасць школ, а не прыходзіць пасля таго, як ужо праведзена адпаведная работа».

Спыніўшыся на пытанні арганізацыі харчавання навучэнцаў, міністр адукацыі заўважыў, што ўкараняюцца новыя тэхналагічныя карты страў. «Гэта станоўча адзначаюць як бацькі і навучэнцы, так і кантралявальныя органы, — дадаў ён. — Сёння вядзецца закупка і пастаўка больш як тысячы адзінак тэхналагічнага абсталявання для столовых. Гэта не перашкаджае выкарыстоўваць тое абсталяванне, якое ўжо ёсць, і якасна забяспечваць харчаванне нашых школьнікаў. Плануем, што да пачатку наступнага навучальнага года ўсе школы будуць поўнаасцю мадэрнізаваны ў харчаблоку для поўнай гатоўнасці пераходу на новыя падыходы да арганізацыі харчавання». Міністр звярнуў увагу на тое, што ўкараненне новых страў у школьнае меню дазволіла скараціць адходы на 15—30%.

Кіраўнік ведамства расказаў, што наладжана прамая сувязь з бацькамі навучэнцаў — пастаянна працуюць гарачыя лініі. З пачатку навучальнага года на адрас Міністэрства адукацыі паступіла каля тысячы зваротаў. Сярод іх былі станоўчыя водгукі, але не абышлося без скаргаў. Праводзяцца разбіральніцтвы, у тым ліку з выездам на месцы, прымаюцца адпаведныя рашэнні.

Аб рабоце над удасканаленнем вучэбных дапаможнікаў кіраўнік ведамства адзначыў, што з 2015 да 2021 года забяспечаны выпуск поўнай лінейкі падручнікаў для школьнікаў з 1 да 11 класа. Цяпер новыя вучэбныя дапаможнікі не выдаюцца, ідзе працэс іх перавыдання і ўдасканалення. Па яго словах, да вырашэння пытання якасці вучэбных дапаможнікаў прыцягнута ўсё грамадства. «У цэлым, лінейка вучэбных дапаможнікаў,

якая склалася, адпавядае ўсім сучасным патрабаванням, — рэзюмаваў Андрэй Іванец. — Нам трэба ўдасканалваць тое, што сёння ёсць. Куды рухацца, мы таксама бачым і разумеем».

«НЕ МІНІСТР ПАВІНЕН РАМАНТАВАЦЬ ШКОЛЫ»

Прэзідэнт звярнуў увагу на пытанне, якое не агучыў міністр адукацыі. Кіраўнік дзяржавы інфармуе, што быццам бы самыя прасунутыя, высокакваліфікаваныя спецыялісты з’яжджаюць з краіны. Гэта датычыцца і тых, хто скончыў вышэйшую або сярэдняю спецыяльную навучальную ўстанову і не адпрацаваў па размеркаванні. Андрэй Іванец запэўніў, што ўсе, хто навучаецца на бюджэтнай форме, абавязаны адпрацоўваць устаноўленыя тэрміны. «Міністэрства адукацыі кантралюе гэтую работу, ёсць адзінкавыя выпадкі, калі выпускнікі кампенсуюць выдаткаваныя дзяржавай сродкі на іх падрыхтоўку, — удакладніў кіраўнік ведамства. — У адзінак выпадках гэтыя сродкі кампенсуюцца ў судовым парадку. Сёння і бюджэтнік, і платнік, па нашым перакананні, павінен адпрацоўваць. Адпаведныя змяненні гатовы ўнесці ў Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адукацыі».

Прэзідэнт выказаў меркаванне, што калі ёсць дзесяці праблема, то яе неабходна вырашаць радыкальным чынам. Па яго словах, непрымальна для краіны, калі спецыялісты з’яжджаюць за мяжу. «А мы спакойна да гэтага адносімся: ВНУ скончыў — два гады адпрацаваў, — заўважыў беларускі лідар. — Што такое два гады? Гэта лічыце, мы яго навучалі ў ВНУ і яшчэ — праз настаўніцтва, набыццё вопыту — мы яго навучаем два гады на працы. У школе, дапусцім, калі гэта настаўнік. Лічу, што тут павінны дзейнічаць забаронныя меры, які бы гэта ні было неппулярна. Або хаця б паўзабаронныя. Правільна, мэтавік — не менш чым пяць гадоў (павінен адпрацаваць. — «Зв.»). А можа быць, дзесяці акуратна арыентаваць і дасямі гадоў. У адваротным выпадку не ідзі ў мэтавікі. Да паступлення ты павінен ведаць: дзяржаўная ВНУ — платна-няплатна мы цябе рыхтуем. Што такое платна? Яны ж капеікі плацяць. Я параўноўваю з узроўнем аплаты там, на Захадзе. Там шалёныя грошы гэта каштуе».

Міністр адукацыі ўдакладніў, што на цяперашні момант платнікі кампенсуюць не больш як 50—70 % ад кошту сваёй адукацыі. Па яго словах, фактычна сёння ў краіне няма платнай вышэйшай адукацыі, гэта паўплатная адукацыя, якую

субсідзіруе або ўніверсітэт, або дзяржава.

Аляксандр Лукашэнка ўказаў на недастатковую ўвагу губернатараў да пытання замацавання кадраў на месцах. «Вам там больш відаць, — патлумачыў Прэзідэнт. — Каляіна абазначана на ўзроўні Міністэрства адукацыі і ўрада — дзейнічайце! Не міністр павінен рамантаваць вам школы, а вы гэта павінны рабіць. Не міністр павінен вазіць дзяцей. Прынята рашэнне, выдзяляем аўтобусы, паглыбіце, куды гэтыя аўтобусы выкарыстоўваюць. Ёсць школьны аўтобус — ён павінен выкарыстоўвацца для школы. І тады не 10 гадоў, а 20 гадоў ён будзе без рамонтна». Губернатарам даручана разабрацца, наколькі радыянальна выкарыстоўваецца школьны аўтапарк.

Прэзідэнт падкрэсліў, што грошы трэба лічыць. «Мы занадта бяздумна трацім вялізныя грошы невядома куды, — канстатаваў ён. — Мы выдаткоўваем з бюджэту каласальныя сумы на адукацыю: яна ж у нас бясплатная. Нават платная, толькі плацяць іншыя».

Акрамя таго, у Аляксандра Лукашэнкі склалася ўражанне, што ў школах збіраюцца ствараць рэстараны. «І кадры не хапае прыгатаваць дзецям паесці, — удакладніў ён. — Паслухайце, вы ад зямлі адарваліся. Усе вы — кухары, дома сваім дзецям гатуеце ежу. Нармальна гатуеце, а ў школах прыгатаваць немагчыма. Можа быць, вы да кухараў там падыходзіце як да кухараў і афіцыянтаў у рэстаранах? Дык гэта не рэстаран! Дзіця павінен прыйсці ў школу і ў патрэбны момант нармальна перакусіць. І яно павінна ўзяць тое, што хоча. Таму давайце разбірацца і глядзець, хто там куды цягне прадукты харчавання. Я ўжо казаў пра свінаферму — каля школы трэба трымаць. Што, гэтага няма? А гэта грошы! І ў краіне гэта выліваецца ў мільёны-мільёны рублёў. Вось ваш і заробак».

У гэтай сувязі кіраўнік дзяржавы прапанаваў вывучыць міжнародны вопыт, але галоўнае, каб ён падыходзіў нам. І не трэба, па яго словах, сілком пхаць дзецям ежу. Хоча дзіця — няхай есць, не хоча — то і прымушаць не варт. «Гэта не-нармальна, калі ў Беларусі, дзе ўмеюць цаніць прадукты харчавання, выкідваюць гэта на сметніцу», — рэзюмаваў Прэзідэнт, кажучы аб нерацыянальным выкарыстанні ў школах прадуктаў.

СІСТЭМНЫЯ НЕДАХОПЫ, ЯКІЯ ПАТРАБУЮЦЬ УВАГІ

Аб асноўных праблемных момантах у адукацыйнай сферы на нарадзе далажылі старшыня Камітэта

дзяржаўнага кантролю Васіль Герасімаў і Генеральны пракурор Андрэй Швед. Старшыня Камітэта дзяржкантролю адзначыў, што самая вялікая бяда ў тым, што праблемы, якія ёсць у тым ліку ў школах, вырашаюцца ў апошні момант. «Мы ўнеслі прапанову: усё, што датычыцца тэхрамонтаў (і бягучага, і капітальнага), гэта можна рабіць з адной крыніцы, — паведаміў Васіль Герасімаў. — У кожным раёне ёсць свае будаўнічыя арганізацыі. Не трэба па ўсёй краіне ўмоўна шукаць іпэшнікаў для таго, каб яны пафарбавалі двое дзвярэй

Старшыня КДК звярнуў увагу на праблемы, звязаныя з рамонтам стадыёнаў, вокнаў і дахаў школ, асабліва гэта датычыцца сельскай мясцовасці. У канкрэтных установах адукацыі фіксуецца пытанні з абсталяваннем кабінетаў працы, тэхналогіяй прыгатавання ежы, негатоўнасцю харчаблокаў. Звярнуў увагу старшыня Камітэта дзяржкантролю і на нараканні ў адрас школьных падручнікаў, працэсу правядзення ўступнай кампаніі. «Аднак поўнаасцю мяняць сістэму немэтазгодна, — падкрэсліў Васіль Герасімаў. — Пастаянна бударажыць народ нікому не трэба».

Падчас свайго выступлення Генеральны пракурор Андрэй Швед выказаў занепакоенасць тым, што не ўсе даручэнні кіраўніка дзяржавы выконваюцца Міністэрствам адукацыі. «Сістэмныя недахопы, якія з года ў год паўтараюцца, патрабуюць увагі да наступных праблем, — канкрэтызаваў ён. — Гэта фармальнае падпісанне сертыфікатаў. Я лічу, што трэба карэнным чынам не толькі памяняць сістэму і зрабіць гэта літаральна сёння, але і вызначыць адказнасць службовых асоб, якія падпісваюць гэтыя дакументы. Мерапрыемствы, якія праводзіліся ў канцы жніўня — верасні, яшчэ выявілі сістэмныя недахопы па планаванні бягучых і капітальных рамонтаў. Гэта праблема хранічная. Лічу, што да гэтага пытання трэба сістэмна падыходзіць і навесці парадок. Праблемы ёсць не толькі з неасваеннем, недастатковым або несвоечасовым фінансаваннем, але і з разбазарваннем бюджэтных сродкаў».

Спыніўшыся на эксперыменце з харчаваннем школьнікаў, генпракурор канстатаваў, што сістэма аказалася не ў поўнай меры гатова да змяненняў. Андрэй Швед згодны з Прэзідэнтам, што хопіць эксперыментаў — людзі ад гэтага стаміліся. Звярнуў увагу генеральны пракурор і на арганізацыю навучальнага працэсу. У прыватнасці, ён лічыць недапушчальным, што ў школах колькасць гадзін англійскай мовы ў тыдзень перавышае

колькасць гадзін беларускай і рускай моў у сукупнасці. «Арганізацыя навучальнага працэсу патрабуе карэннага перагляду, — лічыць Андрэй Швед. — Тыя сістэмныя недахопы, якія ёсць у сістэме адукацыі, патрабуюць пастаяннага кантролю і ўвагі, у першую чаргу з боку Міністэрства адукацыі і органаў выканаўчай улады».

ТРЭБА ЛЕПШ РЫХТАВАЦЬ НАСТАЎНІКАЎ, ТАДЫ БУДЗЕ МЕНШ ПРАЦЫ З ПАДРУЧНІКАМІ

Лепей за непасрэдных удзельнікаў адукацыйнага працэсу — вучняў, настаўнікаў і бацькоў, ніхто яго праблемы не ведае. Таму пра тое, што найбольш іх хвалюе, Прэзідэнт спытаў у Ірыны Роднік, дырэктара сярэдняй школы № 73 горада Мінска, настаўніцы рускай мовы і літаратуры. Ён пацікавіўся не гераічнымі ўчынкамі ў гэтым кірунку, а высновамі дзяржаўнага ўзроўню.

Ірына Роднік акрэсліла пытанні, якія хвалююць педагогаў на месцы. Адно з самых важных для настаўнікаў і вучняў — падручнікі і навучальныя дапаможнікі. Па словах Ірыны Роднік, падручнікі нядрэжныя, але настаўнікам патрэбен час, каб адпрацаваць лінейку падручнікаў з 5 да 11 класа.

Датычна падручнікаў кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на падрыхтоўку настаўнікаў у нашых ВНУ. Прэзідэнт упэўнены, што трэба якасна рыхтаваць настаўнікаў, тады і не будзе праблем з падручнікамі. Дапамагаць развівацца маладому спецыялісту павінны работадаўцы, старэйшыя калегі. Сама адукацыя павінна быць больш практыкаарыентаванай. Прычым гэта датычыцца не толькі адукацыі, але і любой сферы. Аляксандр Лукашэнка настойвае на тым, каб настаўнікі былі максімальна дасведчанымі і падрыхтаванымі ў сваім прадмеце і расказвалі пра розныя бакі з’яўцы падзей. «Усё павінна зыходзіць з ведаў. І настаўнік свае веды і свой досвед павінен суды прыносіць. А мы ўсё шукаем «Буквар», дзе будзе прапісана, як мы павінны сябе паводзіць, — падсумаваў ён, дадаўшы, што не павінна быць так, што падручнік палюе вучня. «Ён баіцца да нейкага падручніка дакрануцца, а падручнік павінен прыцягваць вучня да сябе, яму павінна быць прыемна трымаць гэты падручнік у руках. І я казаў, што не трэба на гэта шкадаваць грошай, трэба выдаць добры падручнік, напісаны добрым шрыфтам, ілюстраваны. І галоўнае — веды, веды, веды. Тэзіс, калі там каротка напісана, настаўнік растлумачыць, што гэта такое, падручнік будзе канспектам